

КОНЦЕПЦІЯ
державної політики розвитку та захисту економічної конкуренції
в Україні

ЗМІСТ

I. Основні положення	3
II. Стан та основні проблеми у сфері конкуренції в Україні	3
2.1. Конкуренція в Україні	3
2.2. Проблеми, які потребують розв'язання	5
III. Мета державної політики у сфері розвитку та захисту економічної конкуренції	11
IV. Основні принципи державної політики у сфері розвитку та захисту економічної конкуренції	13
V. Шляхи та способи досягнення цілей державної політики у сфері розвитку та захисту економічної конкуренції	16
5.1. Розвиток конкурентного середовища	14
5.2. Захист конкуренції	17
5.3. Взаємодія та функціонування органів державної влади щодо реалізації національної конкурентної політики	18
5.4. Адвокатування конкуренції	21
VI. Очікувані результати реалізації Концепції	22

I. Основні положення

Концепція державної політики розвитку та захисту конкуренції в Україні (далі – Концепція) визначає засади формування та реалізації єдиної та цілісної державної політики у сфері розвитку та захисту конкуренції та обмеження монополізму в Україні (далі – Національна конкурентна політика).

Концепція передбачає формування єдиного розуміння політики розвитку та захисту конкуренції на всіх рівнях державотворення, встановлення засад та принципів реалізації такої політики, визначає проблеми сьогодення у сфері конкуренції та шляхи їх вирішення для сталого економічного зростання та підвищення добробуту суспільства.

Національна конкурентна політика визначається як система дій, регулятивних заходів, нормативно-правових актів і фінансових пріоритетів органів державної влади, яка спрямована на розвиток та врегулювання взаємовідносин між учасниками економічних взаємин, покращення/вдосконалення якості конкурентного ринкового середовища з метою підвищення продуктивності, захисту інтересів споживачів та національного економічного зростання.

Ефективна конкуренція між суб'єктами господарювання є необхідною передумовою успішного функціонування та сталого розвитку економіки, рушієм продуктивності та інноваційності підприємницької діяльності, запорукою суспільного добробуту. Вільне змагання суб'єктів господарювання-підприємців забезпечує встановлення цін на рівні, що призводить до оптимального розподілу суспільних ресурсів, сприяє підвищенню рівня організації господарської діяльності та здійсненню науково-технічного прогресу. Ефективна економіка, як наслідок, відповідно забезпечує підвищення ефективності на одиницю ресурсів, що використовуються, сприяючи зростанню продуктивності. Висока та динамічна продуктивність капіталу, як інвестиційна складова, та продуктивність праці, як соціальна складова, є запорукою зростання загального добробуту.

II. Стан конкуренції та основні проблеми у сфері конкуренції в Україні

2.1. Конкуренція в Україні

Невід'ємною умовою ефективного функціонування економічної системи в Україні є розвиток якісного конкурентного середовища – як результату й сукупності умов взаємодії усіх суб'єктів ринку, за відповідного рівня економічного змагання й можливості впливу окремих економічних агентів на загальноринкову ситуацію.

В Україні у більшості галузей та сфер економічної діяльності склалося конкурентне середовище. Згідно з даними опитувань підприємців, проведених Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет), близько половини з них відчують значну конкуренцію з боку інших українських підприємств,

найбільше – у фінансовій та страховій діяльності, торгівлі, переробній промисловості, агропромислового комплексу.

Обсяг реалізації товарів, робіт та послуг на ринках на яких існує інтенсивна конкуренція між значною кількістю учасників або наявні сприятливі передумови для неї, становить близько половини загального обсягу реалізації товарів, робіт та послуг. У певних випадках інтенсивна конкуренція між суб'єктами господарювання має місце на ринках з обмеженою кількістю учасників (олігопольних ринках).

В Україні створена та діє система державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності, що в цілому відповідає міжнародним та європейським стандартам, наявна система державного регулювання природних монополій, створена та впроваджується національна система контролю державної допомоги суб'єктам господарювання, триває процес наближення законів України до положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і її членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Сьогодні в Україні діють такі законодавчі акти, які регулюють відносини, що впливають чи можуть вплинути на економічну конкуренцію в державі: Конституція України, Закон України «Про захист економічної конкуренції», Закон України «Про Антимонопольний комітет України», Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Водночас подальші активні ринкові реформи нагально необхідні для прискорення зростання, більш активні дії потрібні сьогодні для зменшення спотворюючого ефекту регуляторної системи, особливо в таких галузях, як: телекомунікації, транспорт, енергетика й інші.

Мале та середнє підприємництво на цей час має невелике значення в українській економіці, у той час як великі компанії та бізнес-групи домінують у багатьох важливих для економіки секторах, зумовлюючи неналежне функціонування конкурентних та ринкових процесів у підприємстві, низьке зростання продуктивності. Негативне ставлення бізнесу до олігархічного впливу на владу та домінування непотизму, антиконкурентних практик та дискримінації іноземних суб'єктів господарювання продовжують погіршувати нерівні правила та можливості для бізнесу в країні. Домінування та захист певних державних підприємств від подальшої реструктуризації і приватизації унеможливають відкриття ринків, де такі державні підприємства функціонують, інвестування у відповідні сектори та навіть зрушення давно очікуваних корпоративних реформ, що насамперед покращило б конкурентне середовище та, як наслідок, позитивно вплинуло на стійке економічне зростання.

2.2. Проблеми, які потребують розв'язання

Передумови та стан економічної конкуренції у різних галузях і сферах економічної діяльності є досі неоднаковими та значною мірою гетерогенними. Такий стан пов'язаний із цілою низкою проблем та завдань, розв'язання яких є метою цієї Концепції.

Актуальні проблеми, які потребують розв'язання, можуть бути класифіковані за такими причинами виникнення та рівнями регулювання конкурентного середовища:

Суспільний рівень

На загальносуспільному рівні в державі недостатня ефективність конкуренції негативно позначається на економічному зростанні та рівні суспільного добробуту.

а) Серед причин такої недостатньої ефективності насамперед є те, що наявні конкурентні механізми не повною мірою забезпечують ефективний розподіл ресурсів, призводячи до недостатньої *розподільчої ефективності конкуренції*. Розподільча ефективність конкуренції дозволяє більш продуктивним суб'єктам господарювання виходити на ринки та/чи збільшувати свою частку за рахунок менш продуктивних суб'єктів господарювання. Її низький рівень, або відсутність, позначається на встановленні оптимальних цін на продукцію, роботи, послуги та на негативному для споживача співвідношенні цін та якості товарів, які мали б існувати за умов більш широкого охоплення економіки конкурентними відносинами.

Також внаслідок неефективного розподілу ресурсів не створюється певного додаткового обсягу суспільних благ, який був би створений за умов наявності ефективної конкуренції.

б) Іншою причиною низької ефективності конкуренції в Україні є недостатня *виробнича ефективність ринків*, яка у свою чергу позначається на таких двох важливих показниках, як продуктивність праці та фондівіддача.

Недостатня виробнича ефективність ринків проявляється в низькій продуктивності праці. Згідно з дослідженням ОЕСР, продуктивність праці в Україні у 2016 році становила 4,45 доларів США на годину та мала низхідну тенденцію розвитку (до одного відсоткового пункту на рік), у країнах ОЕСР продуктивність мала висхідну тенденцію (у середньому 5-10 відсоткових пунктів на рік) та була, наприклад, у 17,8 разу вище у Норвегії та у 6,53 разу вище в Польщі, ніж в Україні. Наукові та прикладні дослідження свідчать про пряму взаємозалежність високого рівня конкуренції та темпів зростання продуктивності суб'єктів господарювання.

З проблемою недостатнього рівня продуктивності праці безпосередньо пов'язана проблема ефективності функціонування ринку праці та достатності знань, умінь і навичок (за показником стану ринку праці Україна посіла 66-те

місце зі 140, згідно з індексом Глобального Звіту конкурентоспроможності 2018, складеного Всесвітнім Економічним Форумом (далі – Звіт ВЕФ 2018)).

Ознакою недостатньої виробничої ефективності ринків є також низька, порівняно з країнами з розвинутою ринковою економікою, фондівдача (продуктивність капіталу). У 2014 році в Україні вона була в 1,4 разу нижчою, ніж у США, Канаді та Великій Британії, у 1,2 разу нижчою, ніж у Німеччині.

За даними розрахунків Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, за період 2011-2016 років індекс фізичного обсягу зазначеного показника має низхідну тенденцію, що свідчить про зниження фондівдачі та, як наслідок, зменшення ефективності використання ресурсів підприємств у державі (у середньому на 4,75 відсоткових пункти на рік).

Від рівня й динаміки продуктивності праці залежать рівень і якість життя громадян, як кінцевих споживачів, та соціально-економічний розвиток країни, формування її конкурентних переваг і позиція на світовому ринку.

Низька загальна продуктивність та незадовільний рівень її зростання є однією з найбільш значних, тривалих та критичних перепон на шляху до економічного зростання країни. Протягом 2000-2008 років щорічне зростання продуктивності відбувалось на рівні 6,6 відсотка, і такий рівень зумовлював 80 відсотків зростання ВВП. Через світову фінансову кризу продуктивність стрімко погіршилась, та між 2010 та 2016 роками її рівень становив 0,9 відсотка, що набагато нижче, ніж в країнах Східної Європи. На сьогодні спостерігаються ознаки відновлення зростання загальної продуктивності, проте докризового темпу та рівня зростання все ще не вдалося досягти.

в) Недостатня *динамічна ефективність ринків* є ще одним із наслідків недорозвиненої конкуренції в державі, що спричиняє незадовільне стимулювання науково-технічного прогресу та інноваційної діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, низький рівень інвестицій і запровадження технологій та недостатню кількість відповідних механізмів, що позначається насамперед на темпах та рівні інноваційності економіки в цілому, доступності новітніх технологій, впровадженні технологій у виробництво, прямих інвестиціях та трансфері технологій.

Економічний (ринковий) рівень

На економічному рівні до основних проблем якості конкурентного середовища слід віднести проблеми структурних особливостей товарних ринків, недостатньо сприятливе для конкуренції регуляторне середовище, нерівні умови конкурування.

а) Структурні особливості товарних ринків.

Структура ринків може бути:

- сприятливою для конкуренції (велика кількість учасників із невеликими ринковими частками, відсутність перешкод вступу та виходу);

- помірно сприятливою (олігополістичні ринки, а саме, обмежена кількість учасників ринків, помірні перешкоди вступу та виходу);
- несприятливою (один-два продавець(ці) або/та покупці, істотні чи неподолані перешкоди вступу для нових учасників або виходу з ринку).

Ринкова динаміка входу/виходу на той чи інший ринок є показовою під час аналізу структурних особливостей ринків (зокрема, частка «народжених» (створення сукупності виробничих факторів «з нуля») та «померлих» підприємств (ліквідація сукупності виробничих факторів) до загальної чисельності функціонуючих підприємств. Дані такої економічної демографії є вкрай суттєвими для визначення стану конкурентного середовища в країні через наявну ринкову динаміку. Бар'єри, що існують під час вступу на мережеві ринки (енергетика, телекомунікації, транспорт та ін.), є показовими щодо оцінки легкості входу/виходу на ринки. Державні підприємства продовжують користуватись перевагами під час здійснення своєї діяльності, що в тому числі проявляється у відсутності її проконкурентного регулювання. Захист від нових гравців не стимулює наявні компанії до підвищення інноваційності та продуктивності, ніж якщо б вони діяли в конкурентному середовищі. Як результат, згідно зі Звітом Світового Банку, за показником «Регуляторний захист діючих компаній на ринку» Україна має показник 1.14, що на дві позиції нижче за середній показник країн ОЕСР. Аналогічна ситуація склалась із показником «Бар'єри у мережевих секторах», де Україна має показник 3.19.

Крім цього, визначальним є показник інтенсивності внутрішньої конкуренції в межах національної економіки. Під *інтенсивністю конкуренції* слід розуміти ступінь змагання суб'єктів господарювання, які є конкурентами на певному ринку, у боротьбі за споживачів та нові ринкові ніші.

Негативним був вплив інтенсивності конкуренції на обсяги випуску продукції українськими виробниками: частка підприємств, що скоротили виробництво власної продукції у 2017 році, на 15 відсоткових пунктів перевищила частку підприємств, що навпаки збільшили обсяги виробництва.

Особливої уваги заслуговує проблема відсутності агрегованих статистичних показників структури ринків та динаміки входу/виходу. Відсутність зазначених показників не дає можливості повноцінно проаналізувати вплив дестабілізуючих факторів на вітчизняну економічну систему, передбачити можливість спотворення конкуренції на окремих ринках та в межах економіки в цілому, визначити потенційні наслідки таких спотворень та проводити ефективний моніторинг і контроль поточного стану конкурентного середовища.

б) Недостатньо сприятливе регуляторне середовище для конкуренції в Україні виявляється в такому:

- *Нормативно-правові обмеження конкуренції*

Закріплені державою обмеження конкуренції існують на сьогодні у таких галузях, як електроенергетика, де наразі здійснюється проконкурентне

реформування галузі, газовидобування та газопостачання (реформування галузі), транспортна галузь (проблеми ліцензування, відсутність сучасної системи регулювання на залізничному транспорті), телекомунікації (розподіл радіочастотного ресурсу), поштовий зв'язок, на ринках лікарських засобів (ліцензійні умови), етилового спирту, банківських послуг та послуг, пов'язаних із здійсненням функцій держави.

Аналізуючи обмеження конкуренції з позицій якості регуляторного поля, необхідно звернути увагу на індекс економічної свободи, що характеризує «відсутність урядового втручання або перешкоджання виробництву, розподілу і споживання товарів і послуг, за винятком необхідного громадянам захисту і підтримки свободи як такої». За цим показником Україна входить до групи країн із невеликою економікою (індекс економічної свободи у 2018 році – 51.9). Звіт Світового банку щодо розвитку національної конкурентної політики України (2017) підкреслює, що в разі запровадження реформ, які знизять регуляторні обмеження в галузевих витратах, зростання доданої вартості в галузях, які інтенсивно розвиваються, призведе до збільшення річного ВВП на 0,015 процентних пунктів.

- *Економічно невиправдані адміністративні перешкоди вступу на товарні ринки*

За інформацією Офісу ефективного регулювання, на березень 2017 року норми, що встановлювали ті або інші обмеження доступу на товарні ринки, містились у 943 регуляторних актах і передбачали 661 інструмент обмеження доступу на товарні ринки.

Наявність перешкод вступу на товарні ринки характеризує показник легкості створення (ведення) бізнесу. У рейтингу «Doing Business-2019» за показником «Старт підприємницької діяльності» Україна посіла 56-те місце зі 190. Не менш важливим за цим напрямом є показник «Тягар державного регулювання», оскільки неефективне регулювання економіки призводить до погіршення конкурентних позицій окремих суб'єктів господарювання, ускладнення економічної ситуації на окремих ринках та на рівні всієї економіки в цілому. У рейтингу Звіту ВЕФ 2018 за цим показником вітчизняна економіка займає 67-ме місце.

- *Державне цінове регулювання*

Наявність державного цінового регулювання підвищує ризики ведення підприємницької діяльності. Такий компонент, як «Контроль за цінами», становить приблизно 61 відсоток від показника «Участь держави в бізнес-процесах», згідно зі Звітом Світового Банку щодо розвитку національної конкурентної політики України (2017). З одного боку, регулювання ціноутворення і тарифів можуть бути необхідними для регулювання природних монополій, проте регулювання цін для споживачів також може мати негативні наслідки, наприклад, зменшуючи стимули для інвестування на ринках, які можуть бути відкритими для конкуренції.

в) Нерівність умов конкурування суб'єктів господарювання

До нерівності умов конкурування суб'єктів господарювання призводять, зокрема:

- надання державної допомоги в будь-якій формі;
- пільгове оподаткування окремих учасників ринку;
- умови розподілу державних замовлень;
- нерівні умови виділення земельних ділянок, оренди об'єктів нерухомості, кредитування та ін.

На ринках, на яких уже склалося конкурентне середовище, істотною проблемою залишається проблема нерівного доступу до фінансового та матеріального ресурсу (земля, кредити, нерухомість, радіочастоти тощо), а також до інформації суб'єктів господарювання, що в тому числі обумовлено діями чи бездіяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування стосовно умов створення та здійснення діяльності такими суб'єктами. Як правило, у привілейованому становищі порівняно з конкурентами опиняються комунальні та державні підприємства, що створюються для діяльності на конкурентних та потенційно конкурентних ринках, а також приватні підприємства, власники яких мають певний політичний вплив.

Нерівність ставлення до суб'єктів господарювання різних форм власності характеризує показник «Спотворюючий ефект податків і субсидій на конкуренцію». За зазначеним показником Україна у 2018 році зайняла 114-те місце зі 140 (показники Звіту ВЕФ 2018).

Тим не менш, необхідність здійснення регуляторного впливу з боку держави зумовлена ризиком настання «ринкових провалів», унаслідок яких виникає диспропорція у виробництві продукції на певних ринках та, як наслідок, посилення диспропорцій у системі розподілу ресурсів у межах економічної системи.

Для покращення динамічної (інноваційної) ефективності на ринку органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування можуть надавати допомогу підприємствам, які займаються дослідженнями і розробками, шляхом, зокрема, надання податкових пільг, гарантій позики та інших фінансових й адміністративних інструментів із метою досягнення позитивного соціального ефекту. Внаслідок цього досягається динамічна ефективність, а обсяги виробництва інноваційної продукції наближаються до соціально бажаного (оптимального) рівня.

Механізми державної допомоги на сьогодні все ще потребують вдосконалення в частині надання та контролю за її використанням, а також у частині виділення таких коштів державою в рамках бюджетного процесу в цілому.

Відповідно до Річного звіту про надання державної допомоги в Україні за 2017 рік, за результатами аналізу даних, наданих центральними та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, розмір наданої державної підтримки у 2017 році в Україні становив 5 608,95 млн грн (за середнім курсом НБУ за 2017 рік – 186,94 млн євро).

Проблеми економічного рівня значною мірою обумовлені та доповнюються наявними проблемами державно-владного рівня.

Державно-владний рівень

На розв'язанні проблем поширеності якості конкурентного середовища в Україні негативно позначаються проблеми організаційного й інституційного забезпечення формування і реалізації єдиної та цілісної державної політики у сфері конкуренції в Україні на державно-владному рівні.

а) Потреби розвитку конкуренції недостатньо враховуються під час формування та реалізації інших напрямів державної економічної політики. Проконкурентні засади та принципи не є повністю інтегрованими як необхідний елемент у діяльність державних органів, які забезпечують формування та реалізацію промислової, інноваційної, інвестиційної, зовнішньоекономічної, торговельної, цінової політики, політики захисту прав споживачів, та інших.

Дослідження Світового Банку та ОЕСР свідчать про те, що секторальні політики мають більш значущий вплив на зростання продуктивності, коли їх дії чітко спрямовані на конкурентні сектори або на підтримку та/або розвиток конкуренції (наприклад, підтримання входу на ринки або заохочування молодих підприємців).

б) Відсутність чіткого розмежування функцій і повноважень органів державної влади щодо проконкурентного регулювання (у питаннях розвитку та захисту економічної конкуренції).

На сьогодні відсутнє чітке правове регулювання розподілу функцій та повноважень відповідних галузевих міністерств, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань формування та реалізації державної політики розвитку та захисту конкуренції (роль державних органів в формуванні та реалізації державної конкурентної політики закріплена лише в Положеннях про Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, в Законах України «Про телекомунікації» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»).

в) Відсутня цілісна, загальноприйнята та визнана державою система показників моніторингу та оцінки, що відображали б результати реалізації державної політики у сфері конкуренції та обмеження монополізму в цілому, у розрізі галузей і регіонів, та механізми оцінки таких результатів Кабінетом Міністрів України, державою та суспільством. У свою чергу такі показники дозволяли б відповідальним органам вдосконалювати механізми розвитку та захисту конкуренції в Україні відповідно до виявлених проблем.

Для визначення стану захисту конкурентного середовища та ефективності діяльності Комітету доцільно використовувати показник економічного ефекту від заходів Комітету з контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції. Цей показник має важливе значення для визначення

стану як конкурентного середовища в межах національної економіки, так і соціально-економічного розвитку країни в цілому, оскільки економічний ефект дозволяє оцінити вплив діяльності Комітету на суспільний добробут шляхом вдосконалення умов конкуренції або попередження негативного впливу на конкуренцію.

III. Мета державної політики у сфері розвитку та захисту конкуренції

У ринковій економіці конкуренція вважається одним із найефективніших механізмів повідомлення суб'єктам господарювання про потреби суспільства з метою підвищення економічної ефективності та з користю для споживачів. Послідовне зростання конкуренції повинне стимулювати економічне зростання та зростання зайнятості шляхом оптимального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, що безпосередньо впливає на підвищення стандартів життя. Конкуренція є інструментом досягнення вищезазначених цілей.

Кінцевою метою реалізації національної конкурентної політики є сталий розвиток та суспільний добробут за рахунок:

- рівних та справедливих можливостей та отримання прибутку для бізнесу;
- свободи вибору та доступності для споживачів;
- розвитку та процвітання економіки країни.

Досягнення зазначеної мети відбувається шляхом реалізації цієї Концепції завдяки:

- 1) сприянню розбудові проконкурентного ринкового середовища та, зокрема, підвищенню інвестиційної привабливості країни, що передбачає:
  - забезпечення ефективності функціонування ринків;
  - розвиток технологічних інновацій;
  - зростання ефективності використання ресурсів;
  - підвищення продуктивності виробництва (продуктивність праці та капіталу);
- 2) захисту ефективної конкуренції, а саме:
  - захист конкуренції як суспільного блага, що забезпечує зростання соціально-економічного добробуту суспільства;
  - захист учасників ринків, їх прав і законних інтересів у процесі здійснення господарської діяльності від неправомірних посягань інших осіб, що захищають свої економічні інтереси незаконним способом;
  - узгодженість регуляторної та інституційної структури і правозастосовчих процедур Комітету з Європейською моделлю конкурентного права;
  - зменшення антиконкурентних проявів ведення господарської діяльності на ринках шляхом проактивного адвокатування конкуренції.

Цілями національної конкурентної політики є:

- збереження та розширення сфери дії конкурентних відносин на товарних ринках;

- забезпечення якості конкурентного середовища, що сприяло б стимулюванню інновацій у господарській діяльності, підвищенню рівня продуктивності такої діяльності та заохочувало підприємницьку ініціативу, стимулювало розподіл ресурсів на користь суб'єктів господарювання, що використовують їх найбільш ефективно;
- зменшення можливих негативних впливів на ринки у формі викривлень та «ринкових провалів» під час досягнення цілей, визначених нормативно-правовими актами та концепціями державних політик;
- впровадження професійної, відповідальної, результативної, підконтрольної та ефективної взаємодії органів державної влади задля розвитку та захисту конкуренції в Україні;
- забезпечення балансу інтересів споживачів, виробників та суспільства в цілому під час здійснення державного регулювання ринків, на яких унаслідок технологічних особливостей конкуренція не призводить до найбільш ефективного задоволення попиту;
- адвокатування конкуренції з метою формування і втілення проконкурентних принципів ведення будь-якої економічної діяльності як частини економічної та галузевої політик, а також виявлення та усунення антиконкурентних практик та норм;
- дотримання, гарантування та просування інтересів споживачів завдяки підвищеному вибору товарів, робіт та послуг з оптимальним рівнем цін.

IV. Основні принципи державної політики у сфері розвитку та захисту конкуренції

Розв'язання проблем розвитку конкурентного середовища та захисту конкуренції можливе шляхом застосування комплексного підходу, що передбачає розвиток та взаємодію всіх складових системи національної конкурентної політики та ґрунтується на таких засадничих принципах:

Принцип законності

Усі без винятку суб'єкти суспільних відносин керуються принципом суворого дотримання приписів законів та інших нормативно-правових актів, сумлінно виконують покладені на них юридичні обов'язки, безперешкодно й повною мірою використовують свої суб'єктивні права.

Принцип рівності й недискримінації

Розробка законодавства та застосування конкурентних норм і принципів способом, що не допускає дискримінації між різними суб'єктами господарювання залежно від їх форм власності, походження або виду господарської діяльності.

Принцип повноти та інтегрованості конкурентної політики

Всеохопне застосування конкурентних і регуляторних принципів господарської та іншої діяльності щодо товарів, робіт та послуг, а також діяльності приватних, публічних і державних юридичних осіб.

Визнання та застосування конкурентного виміру в нормотворенні, законодавстві та регуляторних практиках і реформах, які впливають на ефективне функціонування ринків.

Принцип відповідальності, прозорості та відкритості

Чіткий розподіл відповідальності між органами влади щодо розробки, втілення, реалізації та контролю за конкурентною політикою.

Розбудова системи злагодженої співпраці та координації між органами влади щодо втілення принципів та реалізації положень національної конкурентної політики в Україні.

Створення прозорих правил, процедур та заходів щодо формування та втілення конкурентної політики завдяки забезпеченню зрозумілості та однозначності їх тлумачення і застосування.

Відповідальність за злагодженість та єдність у підходах та заходах щодо формування та реалізації національної конкурентної політики всіма відповідальними органами влади та місцевого самоврядування.

Принцип пропорційності та актуальності

Дотримання відповідності форми та ступеня дії норми наявній суспільній потребі. Відповідність регуляторних норм і дій держави потенційним викликам та загрозам.

Реалізація вищезазначених принципів здійснюється з використанням таких механізмів:

- мінімально необхідне втручання держави у функціонування ринків;
- запобігання та протидія порушенням законодавства про захист економічної конкуренції;
- прозоре та недискримінаційне ринкове регулювання;
- врахування органами влади проконкурентних принципів при формуванні та реалізації державних політик та під час здійснення ними своїх функцій і повноважень;
- зняття бар'єрів доступу на потенційно конкурентні ринки, у тому числі на суміжні з ринками природних монополій;
- справедливе регулювання та ціноутворення суб'єктів природних монополій;
- забезпечення недискримінаційного доступу до інфраструктурних об'єктів (використання залізничних колій, портів тощо);

- адвокатування конкуренції всіма органами державної влади та суб'єктами господарювання для розвитку ефективного конкурентного середовища.

V. Шляхи та способи досягнення цілей державної політики у сфері розвитку та захисту конкуренції

Пріоритетні напрями та заходи реалізації Національної конкурентної політики поділяються на ті, що спрямовані на розвиток конкурентного середовища, і ті, що захищають конкуренцію.

5.1. Розвиток конкурентного середовища

Розвиток конкурентного середовища відбувається через пряме та непряме втручання держави в економічні та ринкові процеси шляхом здійснення проконкурентного внутрішньогалузевого регулювання та безпосереднього втручання держави через відкриття нових ринків й усунення антиконкурентного галузевого регулювання.

Концепція передбачає як коригуючі, так і упереджувальні заходи та інструменти, структуровані відповідно до наявних проблем та природи факторів, що їх спричинили, а також впроваджує принципи та засади конкурентної політики, які сприяють розвитку та покращенню конкурентного середовища.

5.1.1. Пріоритетні напрями та заходи для втілення на економічному рівні:

а) Збір, обробка, аналіз і застосування даних щодо ринків та суб'єктів господарювання, моніторинг ринків, відповідний аналіз конкурентного середовища та політики:

- розробка і впровадження інструментарію оцінки ринкової та конкурентної політики;
- формування єдиних підходів до моніторингу, збору та аналізу даних, необхідних для дослідження функціонування ринків та умов діяльності суб'єктів господарювання на них, як приклад, за методологією інструментарію оцінки ринків і конкурентного середовища та/або Агрегованого індексу конкурентного тиску;
- формування організаційних та функціональних механізмів реагування з метою виявлення та усунення проблем конкурентного середовища на галузевому рівні;
- врахування потреб Комітету в належній статистичній інформації при проведенні Державною службою статистики досліджень структурних змін в економіці України та її регіонів, демографії підприємств та зведення обсягів виробництва і реалізації промислової продукції за видами.

б) Зняття бар'єрів доступу на ринки, запобігання створенню нових бар'єрів; стимулювання вступу на наявні ринки нових учасників:

- аналіз та перегляд нормативної бази, що регулює початок та ведення підприємницької діяльності;
- зміна регуляторних правил для стимулювання підприємницької та інвестиційної діяльності;
- спрощення регуляторних процедур, серед яких – система видачі ліцензій та дозволів;
- організація належного інформаційного забезпечення діяльності та роз'яснення проконкурентних правил і процедур відкриття та ведення бізнесу суб'єктам господарювання;
- зменшення адміністративного тягаря для новостворених суб'єктів господарювання завдяки перегляду відповідних нормативно-правових актів, що встановлюють такі норми;
- усунення бар'єрів у торгівлі та інвестиціях;
- розробка ефективних процедур надання державної допомоги та державної підтримки;
- запровадження оцінки впливу рішень органів влади та місцевого самоврядування на конкуренцію з метою уникнення створення додаткових та нових бар'єрів вступу;
- розробка відповідних інструментів фінансово-кредитної політики для стимулювання входження суб'єктів господарювання на нові ринки та/або розвитку своєї діяльності на існуючих.

в) Унеможливлення створення перешкод для утворення/виникнення нових ринків, сприяння формуванню конкурентного середовища на ринках, що створюються.

г) Створення якісної інфраструктури та забезпечення доступу до неї учасників ринкових відносин.

5.1.2. Якість регуляторного середовища може бути покращена через зміну ролі держави в дослідженні та регулюванні функціонування ринків та якісно іншому ставленні до конкуренції та її імплементації у державні політики завдяки:

- визначенню на державно-владному рівні шляхів, форми та ступеня втручання держави у функціонування існуючих та нових ринків шляхом розробки та використання інструменту оцінки ступеня участі держави на ринках;
- врахування органами влади проконкурентних принципів при формуванні та реалізації державних політик та під час здійснення ними своїх функцій та повноважень;
- запровадження механізму оцінки потенційного впливу на конкуренцію нормативно-правових актів під час здійснення аналізу регуляторного впливу (*ex ante*);

- запровадження механізму обов'язкового врахування впливу регуляторних актів на конкуренцію як обов'язкової складової відстеження результативності регуляторних актів (*ex post*).

5.1.3. Дотримання та забезпечення рівності умов конкурування та доступу до ресурсу між суб'єктами господарювання всіх форм власності повинні відбуватись із дотриманням та застосуванням таких положень:

а) Конкурентний нейтралітет.

Конкурентний нейтралітет передбачає, що всі суб'єкти господарювання – державні чи приватні, вітчизняні чи іноземні повинні здійснювати свою діяльність у рівних умовах; взаємодія суб'єктів господарювання з державою, державною власністю або присутність на ринку державних підприємств, фактично чи на законних підставах, не повинна призводити до надмірних конкурентних переваг для будь-якого фактичного чи потенційного учасника ринку.

Залежно від рівня та масштабу субсидіарності, при здійсненні регуляторної, нормотворчої та контролюючої діяльності держава має дотримуватись податкового нейтралітету, нейтралітету щодо боргових зобов'язань суб'єктів господарювання та прямих субсидій, регуляторного нейтралітету та нейтралітету в публічних закупівлях.

б) Контроль за допустимістю державної допомоги суб'єктам господарювання для конкуренції:

- підготовка та подання Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів, що визначають критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, зокрема:

критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі;

критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання в банківському секторі;

- забезпечення функціонування реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання.

в) Формування якісно нових підходів щодо створення, функціонування та контролю за діяльністю комунальних та державних підприємств.

Державні підприємства слід використовувати як інструмент безпосереднього втручання держави у функціонування ринку лише тоді, коли всі інші регуляторні засоби, як: стимулювання діяльності приватного сектору, регулювання доступу на ринок або регулювання тарифів, – є невдалими. Для цього необхідним є таке:

- проведення інвентаризації наявних комунальних та державних підприємств шляхом складання реєстрів підприємств, із затвердженим переліком показників щодо їх створення, фінансування, функціонування та ліквідації;
- аналіз ефективності, продуктивності та необхідності наявності й функціонування комунальних та державних підприємств для недопущення спотворення конкуренції на ринках;
- формування якісно нових підходів до створення, функціонування та контролю за діяльністю комунальних та державних підприємств;
- перегляд законодавства, що регулює створення та функціонування комунальних підприємств, на предмет спотворюючого ефекту діяльності таких підприємств на конкуренцію на ринках;
- зміна нормативно-правових актів, що регулюють їх створення, функціонування та ліквідацію, з метою встановлення кращого контролю за їх діяльністю, більш чітких критеріїв оцінки, зпівставних із оцінкою та діяльністю суб'єктів господарювання приватної форми власності;
- впровадження механізмів та інструментів оцінки (контрольних переліків, бланків спостережень) щодо ефективності діяльності підприємств державної та комунальної форм власності в рамках оцінки впливу їх діяльності на конкурентне середовище.

5.1.4. Наступні напрями та інструменти державного втручання та участі на ринках повинні вживатись виключно для покращення конкурентного середовища та розвитку ефективної конкуренції:

а) Державна допомога.

Належність та адресність нової державної допомоги сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу, подоланню економічного дисбалансу в рівні розвитку регіонів.

Вдосконалення такого інструменту, як державна допомога суб'єктам господарювання, повинно бути здійснене через ефективне функціонування системи моніторингу і контролю державної допомоги.

б) Публічні закупівлі.

Впровадження принципів конкуренції на різних етапах процесу публічних закупівель є, зокрема, запорукою мінімізації конкурентних ризиків.

Підвищення обізнаності щодо проконкурентних політик, правил поведінки та заходів втілення конкурентних норм та процесів, державної допомоги всіма органами влади та місцевого самоврядування.

5.2. Захист конкуренції

Ефективний захист конкуренції повинен бути спрямований на підвищення ефективності проконкурентної політики та розвиток конкуренції.

5.2.1. Ефективне запобігання, виявлення та припинення найбільш поширених видів антиконкурентної поведінки:

а) Підвищення ефективності захисту від антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, зокрема, під час участі в публічних закупівлях, у тому числі створення ефективної системи виявлення та припинення антиконкурентних узгоджених дій (змов) під час участі суб'єктів господарювання у публічних закупівлях (під час проведення публічних закупівель).

б) Систематичний аналіз структурних показників економіки України з переглядом, у разі потреби, порогових показників концентрацій.

Розробка нормативно-правових актів у частині визначення та деталізації ринкових відносин шляхом затвердження методичних рекомендацій, зокрема, щодо визначення ринку, ринкового становища суб'єкта господарювання.

5.2.2. Процесуальні аспекти, які можуть посилити стримуючий ефект від застосування законодавства про захист економічної конкуренції;

- системне визначення пріоритетних напрямів діяльності органів Комітету на відповідних ринках;
- вдосконалення правової процедури та надання додаткових процесуальних прав сторонам у процесі розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- надання статусу виконавчого документа рішенням органів Комітету з метою своєчасного припинення дій, що спотворюють конкурентне середовище.

5.2.3. Інституційні аспекти, які зміцнюють незалежність і роль Комітету та спрямовані на мінімізацію надмірного державного та/або приватного впливу на конкурентні практики:

- розробка Стратегії розвитку Антимонопольного комітету України для подальшого вдосконалення системи протидії та запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції;
- вдосконалення структури органів Комітету;
- перерозподіл ресурсів органів Комітету з урахуванням стану розвитку конкуренції в регіонах.

5.3. Взаємодія та функціонування органів державної влади щодо реалізації національної конкурентної політики

Ефективність конкуренції та гарантування захисту прав споживачів забезпечуються завдяки чіткому дотриманню, розмежуванню та виконанню

функцій відповідальними органами влади та органами місцевого самоврядування щодо реалізації національної конкурентної політики. Таке розмежування реалізується через:

5.3.1. Моніторинг передумов і стану конкурентного середовища в національній економіці, що передбачає, зокрема:

1) проведення відповідальними органами державної влади дослідження передумов конкуренції на ключових галузевих та регіональних товарних ринках;

2) обов'язкове включення до планів державних статистичних спостережень на відповідні роки збирання та опрацювання показників, що характеризують передумови та стан конкуренції на загальнодержавних і регіональних ринках;

3) запровадження системи регулярного моніторингу органами галузевого та регіонального управління економікою стану конкуренції у відповідних галузях (регіонах) з обов'язковим оприлюдненням результатів такого моніторингу, визначення за результатами зазначеного моніторингу пріоритетних потреб розвитку конкуренції на товарних ринках;

4) запровадження рейтингової системи та заохочень територіальних громад у зв'язку з їх діяльністю щодо сприяння розвитку конкуренції.

5.3.2. Забезпечення проконкурентного характеру державної економічної політики, що передбачає, зокрема:

1) включення до положень про міністерства, що здійснюють управління економікою окремих галузей, до регламентів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а також до Типового регламенту місцевої державної адміністрації, норм, що прямо визначають у числі їхніх завдань сприяння розвитку конкуренції на товарних ринках;

2) проведення аналізу нормативно-правових актів, що регулюють відносини в окремих сферах і галузях національної економіки, стосовно їх впливу на конкуренцію, внесення пропозицій щодо скасування або зміни норм, які негативно впливають на конкуренцію;

3) розроблення та впровадження заходів щодо створення ефективного конкурентного середовища під час розроблення та реалізації стратегічних і програмних документів із питань реформування та розвитку галузей (сфер економічної діяльності) та регіонів, зокрема, заходів щодо:

- розвитку основних елементів ринкової інфраструктури;
- заохочення вступу суб'єктів господарювання на потенційно конкурентні товарні ринки;

4) недопущення, за винятком виключних випадків, спричинених потребами національної безпеки, оборони, захисту здоров'я та безпеки громадян, захисту навколишнього середовища, охорони громадського порядку, прийняття актів, що мають або можуть мати наслідком:

- обмеження кількості учасників ринків чи заборону приватних інвестицій;

- обмеження здатності суб'єктів господарювання конкурувати між собою;

- обмеження доступу споживачів до ринкової інформації;

- встановлення нерівних умов конкурсування;

5) розмежування адміністративних та господарських функцій органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та звуження сфери поєднання функцій державного управління та господарської діяльності цих органів;

б) проведення в органах галузевого та регіонального управління економікою не рідше ніж двічі на рік заходів навчання з питань сприяння розвитку конкуренції.

5.3.3. Удосконалення засад державного захисту економічної конкуренції, зокрема, у частині:

1) усунення колізій норм, що регулюють відносини у сфері конкуренції та обмеження монополізму, між Господарським кодексом України та Законами України «Про захист економічної конкуренції», «Про захист від недобросовісної конкуренції»;

2) реформування системи адміністративної відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

3) недопущення можливостей ухилення від виконання рішень органів Комітету;

4) запровадження механізмів визнання рішень органів влади, органів місцевого самоврядування, прийнятих з порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, недійсними з моменту прийняття відповідного рішення органом Комітету.

5.3.4. Забезпечення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, що передбачає, зокрема:

1) приведення наявної державної допомоги суб'єктам господарювання у відповідність до вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

2) проведення оцінки загального стану надання в Україні державної допомоги;

3) повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції, відповідно до вимог чинного законодавства України.

5.3.5. Вдосконалення державного регулювання монополізованих ринків, зокрема, у частині:

1) завершення створення цілісної та всеохопної системи незалежних органів, що регулюють певні ринки, зокрема, створення незалежного колегіального органу (національної комісії) з державного регулювання на транспорті;

2) чіткого організаційного, правового, інституційного та функціонального розмежування державного регулювання цін, якості та доступу до товарів суб'єктів господарювання і виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

3) запровадження економічно обґрунтованих та ефективних засобів цінового регулювання суб'єктів природних монополій і телекомунікацій;

4) створення та розвитку системи державного контролю за якістю послуг суб'єктів природних монополій;

5) удосконалення державного регулювання доступу до товарів (послуг) суб'єктів природних монополій та телекомунікацій, зокрема, створення прозорої, цілісної, несуперечливої та недискримінаційної системи правил приєднання до мереж суб'єктів природних монополій і телекомунікацій, що забезпечувала б мінімізацію витрат на таке приєднання;

6) обмеження сфери цінового регулювання з метою захисту інтересів споживачів виключно за допомогою ринків природних монополій і сфери телекомунікацій та його здійснення стосовно інших ринків лише у виняткових випадках як тимчасового заходу за відсутності альтернативних інструментів захисту споживачів;

7) запровадження змінності економічних операторів об'єктів природних монополій та конкурентних засад їх відбору, зокрема, через передачу відповідних об'єктів у концесію.

5.4. Адвокатування конкуренції

Метою адвокатування конкуренції є сприяння розвитку конкурентного середовища та захисту конкуренції завдяки забезпеченню проконкурентних підходів у діяльності державних органів, підприємств, інститутів громадянського суспільства засобами, що не передбачають застосування заходів державного примусу.

Основними напрямками адвокатування конкуренції є:

- оцінка впливу дій державних органів, зокрема, прийнятих ними нормативно-правових актів, рішень, на конкуренцію;
- надання органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання рекомендацій щодо сприяння розвитку та захисту конкуренції;
- роз'яснення законодавства про захист економічної конкуренції;
- формування у суспільстві розуміння та сприйняття добросовісної конкуренції як базової цінності ринкової економіки та демократичного суспільства.

Суб'єктами адвокатування конкуренції є:

- у частині здійснення оцінки впливу дій державних органів на конкуренцію – Антимонопольний комітет, Державна регуляторна служба.

Механізмами зазначеної оцінки є попереднє погодження проектів рішень і рішень державних органів, що впливають на конкуренцію, врахування впливу регуляторних актів на конкуренцію під час здійснення аналізу регуляторного впливу;

- у частині розробки та надання рекомендацій щодо розвитку конкурентного середовища і захисту конкуренції – Антимонопольний комітет, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, міністерства, що здійснюють державне регулювання та управління в окремих галузях національної економіки, органи - регулятори ринків природних монополій. Відповідні рекомендації розробляються, зокрема, за результатами узагальнення практики застосування законодавства про захист економічної конкуренції, досліджень ринків, аналізу стану та прогнозування розвитку галузевих товарних ринків;
- у частині роз'яснення та пропаганди законодавства про захист економічної конкуренції – Міністерство юстиції, Антимонопольний комітет, Міністерство інформаційної політики, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, засоби масової інформації;
- у частині формування у суспільстві розуміння та сприйняття добросовісної економічної конкуренції як базової суспільної цінності – центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування.

Механізмами реалізації адвокатування конкуренції за двома останніми напрямками є поширення серед широких верств населення та окремих цільових груп політиків, державних службовців, підприємців, громадськості інформації, що розкриває роль конкуренції у ринковій економіці, її можливості та наслідки, стан конкуренції в Україні, правові механізми сприяння розвитку та захисту конкуренції, результати, завдання та перспективи реалізації національної конкурентної політики в Україні.

VI. Очікувані результати реалізації Концепції

З метою визначення потенційної результативності реалізації єдиної та цілісної державної політики у сфері розвитку та захисту конкуренції в Україні доцільно встановити взаємозв'язок між показниками, які характеризують поточний стан конкурентного середовища за кожним ринком, та очікуваними результатами від реалізації зазначеної стратегії.

Для покращення стану конкурентного середовища та прискорення темпів зростання національної економічної системи необхідна скоординована взаємодія між усіма групами суб'єктів економіки (держави, підприємства, домогосподарства), а з боку держави – між органами державної влади в межах своїх повноважень. Реальне зростання макроекономічних показників та досягнення нового рівня економічного розвитку як трансформації якісних

характеристик економіки України можливе лише за умови системного підходу до реформування економічної системи, і тому розвиток конкуренції та конкурентного середовища необхідно розглядати як невід'ємну складову економічного розвитку, а не як його основний рушійний механізм.

Одним із ключових очікуваних результатів є покращення ринкової динаміки в межах національної економічної системи, яка буде характеризуватись зменшенням дестабілізуючого впливу бар'єрів входу на ринок і збільшенням чисельності суб'єктів господарювання – нових учасників ринку.

Не менш важливим є досягнення оптимального й ефективного впливу з позицій регуляторного поля як на конкурентне середовище, так і на економіку України в цілому. За цим напрямом планується зростання індексу економічної свободи (вихід із групи країн із переважно невиліною економікою) та зміцнення позиції вітчизняної економіки за показником «тягар державного регулювання» у рейтингу «Global Competitiveness Index».

Вирішуючи питання нерівності умов конкуренції, необхідно зробити акцент на зменшенні спотворюючого ефекту податків, субсидій та державної допомоги на конкуренцію в межах економіки. Як наслідок, можливим є зміцнення позицій економіки України в рейтингу Global Competitiveness Index за показником «Distortive effect of taxes and subsidies on competition» та досягнення зваженого рівня державної допомоги суб'єктам господарювання відповідно до потреб економіки.

Зростання ефективності захисту та адвокатування конкуренції з боку Комітету може відобразитись у збільшенні обсягів економічного ефекту від заходів із контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції структурних підрозділів апарату та територіальних відділень Комітету.

Результатом повноцінної реалізації зазначених трансформацій національної економічної системи повинна стати інтенсифікація зростання економіки, що позначиться на зростанні показників продуктивності праці та продуктивності капіталу та, як наслідок, на зростанні реального ВВП і ВВП на душу населення, на підставі чого можна буде зробити висновок про позитивний вплив проведених реформ на стан конкурентного середовища та на суспільний добробут в країні.

Виконання Концепції забезпечить:

зниження рівня монополізації та концентрації товарних ринків;

інтенсифікацію вступу нових суб'єктів господарювання на товарні ринки;

мінімізацію негативного впливу на економічну конкуренцію, що виникає внаслідок антиконкурентних дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також недостатньо ефективного державного регулювання товарних ринків;

зменшення негативного впливу на економічну конкуренцію внаслідок порушення вимог законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів;

прийняття рішень з питань економічної політики з урахуванням цілей і завдань політики розвитку конкуренції;

гармонізацію законодавства про захист економічної конкуренції з європейським законодавством у відповідній сфері;

формування в суспільстві позитивного ставлення до економічної конкуренції як фундаментальної суспільної цінності.

Система відповідних показників, що характеризують стан, тенденції розвитку та ефективність економічної конкуренції на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівні, має бути сформована в процесі реалізації Концепції, зокрема, шляхом розробки планів реалізації Концепції.

До показників розвитку ефективного конкурентного середовища на товарних ринках, зокрема, належать:

динаміка обсягів товарів, що реалізуються на ринках із конкурентною структурою та на ринках, на яких структурні передумови конкуренції відсутні. При цьому для окремих галузей, в яких через технологічні особливості конкурентна структура ринків не може бути повною мірою забезпечена, можуть встановлюватись індивідуалізовані підходи;

динаміка показників рівня концентрації у найважливіших галузях;

динаміка кількості суб'єктів господарювання, які вступають на товарні ринки, та динаміка показників їх закріплення на цих ринках.

До показників ефективності національної конкурентної політики належить, зокрема, розмір повернутих або попереджених втрат юридичних та фізичних осіб, спричинених монополізацією товарних ринків, порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції.

До показників ефективності державного регулювання монополізованих товарних ринків, зокрема, належать показники, що характеризують співвідношення динаміки зміни рівня державних регульованих цін (тарифів) на товари (послуги), що реалізуються на монополізованих ринках, з динамікою зміни рівня вільних цін (тарифів) на конкурентних ринках, а також міжрегіональні відмінності в рівнях державних регульованих цін (тарифів) на товари (послуги), що реалізуються на монополізованих ринках.

У разі потреби Кабінет Міністрів України з метою реалізації Концепції може розробляти та запроваджувати також інші показники, які характеризують стан та тенденції розвитку економічної конкуренції на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях.